

НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПРОПАГАНДИ ТА ЗАХИСТ ВІД НЕЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Діана Іванова,

Анна Клєба, кандидат педагогічних наук, доцент

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків, Україна.

У роботі розглянуто проблеми суспільства в умовах інформаційної війни. Висвітлені основні загрози та способи маніпулювання, дезінформування суспільства. Виділенні основні цілі, методи і засоби війни інформацією. Наведені фактори та недоліки інформаційного простору держави, які впливають на інформаційну пропаганду. Розглянуто основні аспекти інформаційних воєн, описано пріоритетні напрями та важливі кроки органів влади в галузі державної інформаційної політики.

Ключові слова: інформаційна безпека держави, національний інформаційний простір; мета, методи і засоби інформаційної війни; інформаційні загрози; інформаційно-психологічний вплив; інформаційні ресурси.

The article examines the problems of society in the conditions of information war. The main threats and methods of manipulation and disinformation of society are highlighted. The main goals, methods and means of information warfare are highlighted. Factors and shortcomings of the information space of the state that affect information propaganda are given. The main aspects of information wars are considered, priority directions and important steps of authorities in the field of state information policy are described.

Keywords: information security of the state, national information space; purpose, methods and means of information warfare; information threats; informational and psychological influence; information resources.

У наш час тема інформаційної пропаганди та захисту від негативних інформаційних впливів є дуже актуальною. Так як війна інформацією є однією із основних та найнебезпечніших видів зброї. Інформація – масовий вплив, який є засобом інформування людей, при злих намірах є ключовим аспектом маніпулювання свідомістю та може досягти будь-яких цілей: знищення та усунення конкурента, або навіть розпалу війни.

Інформаційна війна послаблює моральні та матеріальні ресурси противника, пропагуючи негативний вплив на свідомість суспільства в емоційній та ідеологічній галузях. Маніпуляція інформацією є складовою частиною ідеологічної сутички. Війна інформацією наносить руйнування психологічного стану суспільства, за масштабом і за значенням рівна, а інколи і перевищує наслідки збройних воєн.

Питання інформаційної війни та захисту від негативних інформаційних впливів привернуло велику увагу багатьох науковців. Великий вклад в розкриття цієї проблеми зробили В. Балабін [1], І. Валюшко [2], М. Василенко [3], О. Горбань [4], О. Дубас [5], Я. Жарков [6], О. Курбан [7], А. Фісун [8] та інші.

Метою роботи є висвітлення цілей, методів і засобів ведення інформаційної війни.

Аналізуючи різні конфліктні ситуації з активним використанням інформаційних воєн можна простежити певну мету та завдання, насамперед це посилення активних бойових дій; домінування між конкуруючими країнами шляхом активного впливу на галузі управління, політики, фінансів, економіки країн, які стали об'єктом агресії; підпорядкування країни шляхом маніпуляції свідомістю громадян.

Інформаційна війна висвітлює подану інформацію окремим об'єктом чи потенційною зброєю, вигідною ціллю. Інформаційна зброя є сукупністю спеціалізованих методів і засобів, які виводять із ладу окремий елемент чи інформаційну інфраструктуру

загалом. Основною дією цієї зброї є спотворення або блокування прийнятих інформаційних даних і процесів рішень супротивника.

Наведемо фактори та недоліки інформаційного простору держави які впливають на інформаційну пропаганду: монополізація інформаційної галузі; залежність джерел масової інформації від держави або зацікавлених осіб; обмежена свобода висловлення власної думки журналістів; не рівна за ефективністю інформаційна структура більш розвинених країн та тих, що тільки почали свій розвиток.

Методи і засоби ведення інформаційної війни з часом удосконалюються, тим самим організація безпеки інформаційного простору ускладнюється. На сьогоднішній день можна виділити такі основні методи:

- блокування систем зв'язку і телекомунікацій;
- дезінформація;
- маніпулювання;
- навіювання;
- пропаганда;
- диверсифікація громадської думки;
- залякування;
- психологічний і психотропний тиск;
- поширення чуток.

Основними засобами інформаційної війни є: спотворення, приховування інформації; відволікання уваги неважливим від суттєвого; кількісне збільшення повідомлень якогось певного виду.

Усі ці засоби можна інтерпретувати в різних типах текстових, відео- чи аудіоповідомлень.

Дезінформація у суспільстві здійснюється різними способами: замовчування; оприлюднення неправдивої інформації; поєднання фейкових і правдивих фактів; подання випадкових подій як систематичних і типових; висвітлення фактів, які були одержані із ненадійних джерел; зміна акцентів у поданні інформації; відвертання уваги суспільства від важливих подій великою кількістю другорядних; активне використання слів-подразників; навішування ярликів та використання штапованих фраз; маніпулювання трагічним чи негативним змістом, залякування військовими, екологічними, економічними проблемами тощо.

Інформаційний вплив за допомогою зображень, відеозаписів або аудіозаписів здійснюється у такий спосіб: оприлюднення уривків минулорічних записів про події які відбувалися в інших країнах для показу актуальних новин у державі інформаційної агресії; спотворення запису, який несе правдивий контент, для маніпулятивного повідомлення; вирізання якихось фрагментів для спотворення змісту; підміна у відео озвучення, перекладу тексту, який не був проголошеним; підміна інформації на відео чи фото для власної вигоди.

Забезпечення інформаційної безпеки - дії та заходи суб'єктів інформаційної безпеки, які спрямовані на досягнення стану захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства та держави.

Можна виділити такі напрямки захисту інформаційного простору держави:

1) Надання інформаційної безпеки: створення і розвиток галузей держави, які несуть відповідальність за інформаційно-психічну безпеку населення; покращення державних регулюючих органів, що контролюють інформаційний простір держави; своєчасне реагування й усунення інформації, яка несе загрозу; урегулювання роботи засобів масової інформації, видавництва, телерадіоорганізацій, поліграфічних підприємств; притягнення до відповідальності осіб, які взаємодіють з інформаційним простором та пропагують або дезінформують суспільство.

2) Розвиток і забезпечення захисту державного інформаційного простору: сприяння розвитку та популяризації національного аудіовізуального, текстового контенту; надання допомоги для якісного функціонування радіомовлення та телебачення держави; стимулювання у підвищенні медіа-грамотності населення, надання інформації від

професійних кадрів медіа-сфери з високим рівнем компетентності; сприяння наданню достовірної, об'єктивної та оперативної інформації населенню, яке проживає на тимчасово окупованих територіях.

3) Прозорість і відкритість влади перед громадянами держави: надання громадянам держави інформації від влади про діяльність органів, сприяння ефективній співпраці з журналістами та засобами масової інформації; залучення суспільства до прийняття рішень органами влади; допомога у формуванні культури суспільної дискусії.

4) Формування позитивного міжнародного іміджу держави: надання актуальної інформації про державу на міжнародній арені; сприяння розвитку публічної дипломатії, культурної та цифрової; створення продуктивного функціонування взаємодії органів влади з громадськістю; виявлення та протидія проти пропагандистської інформації держави-агресора; активна взаємодія з діаспорою держави стимулювання тісної співпраці та впровадження ефективних заходів; прийняття участі у міжнародних культурних заходах для представлення ідентичності та національної культури.

Таким чином, на сьогодні інформаційна війна має великий вплив на суспільство та державу. Впродовж років громадськість аналізує та надає рекомендації, пов'язані з протидією інформаційних загроз, і сприяє інформаційній безпеці держави. Спираючись на вищесказане можна виділити такі заходи: аналіз матеріалу медіа та виявлення неправдивої інформації; надання органам влади результати моніторингу; заохочення суспільства до викриття дезінформуючої, маніпулятивної інформації; надання суспільству правдивої інформації та розвінчання фейків; аналізування досвіду інших держав, щодо протидії негативним інформаційним впливам.

Література

1. Балабін В. В., Дзюба М. Т., Жарков Я. М., Онищук М. І. Інформаційна безпека сучасного суспільства. Київ: ВІТІ, 2006. 201 с.
2. Валушко І. О. Еволюція інформаційних війн: історія і сучасність. *Історико-політичні студії. Серія: Політичні науки*: зб. наук. пр. Київ: КНЕУ, 2015. № 2. С. 127–134.
3. Василенко М. К. Фантастичний репортаж-застереження як форма впливу на масову свідомість: новація жанру. *Українське журналістикознавство*. 2001. Вип. 2. С. 41–43.
4. Горбань О. Ю. Інформаційна війна проти України та засоби її ведення. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2015. № 1. С. 136–141.
5. Дубас О. П. Інформаційна війна: нові можливості політичного протиборства. *Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації*. 2010. № 1. С. 69–73.
6. Жарков Я. М., Присяжнюк М. М. Аналіз засобів ведення інформаційної боротьби з використанням інформаційних технологій, форм і способів їх застосування. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. Військово-спеціальні науки*. 2007. № 14–15. Вип. 14. С. 42–44.
7. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі. Київ: ВІКНУ, 2016. 286 с.
8. Фісун А. Генеза поняття «інформаційна війна». *Гілея (науковий вісник)*: зб. наук. праць. Київ: ВІР УАН. 2011. Випуск 49. С. 534–539.